

Vuoden 2015 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi (1.toimikunta)

2017

johtavat tuloksellisuustarkastajat Minna Tiili ja Liisa Kähkönen,
kaupunkitarkastajat Harri Hynninen, Petri Jäske,
Tarja Palomäki ja Jari J. Ritari

Sisällys

1. Arvioinnin taustatiedot	3
1.1. Arvioinnin tavoite ja laajuus	3
1.2. Arvioinnin kohde ja taustatiedot	3
1.3. Arviointikysymykset ja -kriteerit	5
1.4. Arvioinnin aineistot ja menetelmät	5
2. Havainnot	6
2.1. Kaupunkitasoiset arvioinnit	6
2.1.1. Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi	6
2.1.2. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi	7
2.1.3. Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ...	8
2.1.4. Kaupungin talouden arviointi	9
2.1.5. Harmaan talouden torjunta	10
2.2. Kaupunkikonsernin arvioinnit	13
2.2.1. Konsernin tytäryhteisöihin liittyvien strategian toimenpiteiden toteutuminen	13
2.3. Toimialarajat ylittävät arvioinnit	15
2.3.1. Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen	15
2.3.2. Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen	17
2.4. Kaupunginjohtajan toimialan arvioinnit	19
2.4.1. Innovaatorahaston tuloksellisuus	19
2.5. Rakennus- ja ympäristötoimen arvioinnit	21
2.5.1. Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen	21
2.6. Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen arvioinnit	23
2.6.1. Toimitilojen korjausvelan hallinta	23
2.6.2. Att:n ja Hekan toiminnan mittaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa	26
2.7. Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta	27
3. Johtopäätökset	31
4. Toimenpide-esitys ja lisätiedot	32

ARVIINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1. ARVIINNIN TAUSTATIEDOT

1.1. Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, mihin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa esittämien suositusten ja toteamusten johdosta sekä mikä vaikutus suosituksilla on ollut.

Arviointi koskee kaikkia niitä tarkastuslautakunnan vuoden 2014 arviointikertomuksessa esitettyjä suosituksia, jotka liittyvät tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan vastuualueisiin ja toimialoihin. 2. toimikunnan suositusten vaikuttavuudesta on laadittu erillinen muistio. Luvuissa 2.1.1–2.1.4 käsitellään aiheita, jotka ovat toimikuntien yhteisiä tai suoraan tarkastuslautakunnalle esiteltäviä arviointeja.

1.2. Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Arvioinnin kohteena olivat tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa esittämien suositusten johdosta toteutetut hallintokuntien toimenpiteet ja toimenpiteiden aikaansaamat vaikutukset.

Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomukseensa. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.

Tarkastuslautakunta on hallinnon ja talouden tarkastussäännön, nykyisin Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on arviointikertomuksesta 2004 lähtien, merkittävästi arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden arviointi suoritettiin ensimmäisen kerran kaikista lautakunnan esittämistä suosituksista vuonna 2014. Tätä ennen seuranta on kohdistunut vuosittain noin 10 merkittävimpään arviointiaiheeseen ja niissä esitettyihin suosituksiin.

Arviointi on suoritettu kahden vuoden viiveellä eli vuoden 2017 arviointi kohdistuu vuoden 2015 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin. Menettelyllä on pyritty varmistamaan, että keskushallinnolla ja hallintokunnilla on ollut riittävästi aikaa toimenpiteiden suorittamiseen.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vuonna 2017 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2015 asetettujen suositusten vaikuttavuutta jaostoittain. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 20 aihetta. Kummassakin jaostossa käsiteltiin yhdeksää aihetta, ja talouden arviointia sekä tavoitteiden toteutumista suoraan tarkastuslautakunnassa. Tarkastuslautakunnan 2. jaostossa käsitelyihin aiheisiin liittyvien suositusten toteutumista on tarkasteltu erillisessä arviointimuistiossa. Tuloksellisuuden mittaaminen ja suositusten vaikuttavuuden arviointi oli aiheena kummassakin jaostossa. Niistä tuloksellisuuden mittaamista käsitellään 2. toimikunnan muistiossa ja suositusten vaikuttavuutta 1. toimikunnan muistiossa.

Taulukossa 1 on esitetty arvioitavien suositusten määrä aiheittain. Arvioitavia suosituksia on 1. toimikunnan osalta 24 yhteensä 12 arviointiaiheen osalta.

Taulukko 1 Arviointiaiheet ja niissä esitettyjen suositusten määrä, 1. jaosto

Arviointiaiheen kohdentuminen ja otsikko	Suosituksen määrä
Kaupunkitasoiset arvioinnit	
Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi	1
Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi/dokumentoinnin puutteet	2
Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	1
Kaupungin talouden arviointi	1
Harmaan talouden torjunta	3
Kaupunkikonsernin arvioinnit	
Konsernin tytäryhteisöihin liittyvien strategian toimenpiteiden toteutuminen	2
Toimialarajat ylittävät arvioinnit	
Pyöräilyn edistämishojelman toteutuminen	3
Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen	3
Kaupunginjohtajan toimialan arvioinnit	
Innovaatorahaston tuloksellisuus	2
Rakennus- ja ympäristötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit	
Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen	2
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit	
Toimitilojen korjausvelan hallinta	3
Att:n ja Hekan toiminnan mittaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa	1
Suosituksia yhteensä	24

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan vuotta 2015 käsittelevän arviointikertomuksen ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianosaisten lautaja johtokuntien lausunnot kokouksessaan 22.6.2016. Samalla valtuusto kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksessa esitetyn johdosta. Kaupunginhallituksen selvityksen valtuusto on merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 14.12.2016.

ARVIINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1.3. Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut.

Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Mikäli kaikkien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, pyydetään tarkempi selvitys siitä, miksi toimiin ei ole ryhdytty. Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan neliportaisella asteikolla.

	Toimenpiteet	Vaikutukset
😊 Toteutuu täysin	Kaikkiin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
😐 Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
😞 Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

1.4. Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointi suoritettiin perehtymällä kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2016 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2016 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Pääsääntöisesti lähetettiin myös sähköpostitiedustelu asianomaisen viraston johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioitiin saatavan riittävä vastaus.

Tarkemmat tiedot vastaajista ilmenevät lähdeluettelosta.

Tietopyynnöissä pyydettiin vähintäänkin vastausta seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty?
- Mitä vaikutuksia toimenpiteillä on ollut ao. toimintoon?

Lisäksi suurin osa tietopyynnöistä sisälsi myös tarkentavia kysymyksiä, joilla varmistettiin riittävien vastausten saaminen suositusten sisältämisestä asioista. Lomakkeeseen oli merkitty ne tarkastuslautakunnan esittämät suositukset, joihin liittyen vastauksia pyydettiin.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Seuraavissa luvuissa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2015 käsittelemät arviointiaiheet ja niissä esitetyt suositukset. Jokaisen suosituksen osalta on esitetty tiivistetysti hallintokuntien antamat vastaukset tarkastusviraston loppuvuodesta 2017 tekemiin tietopyyntöihin ja valmistelijan sen perusteella tekemät johtopäätökset. Jokainen suositus on arvioitu käyttäen edellä mainittua neliportaista asteikkoa ja arvioinnin johtopäätös on esitetty arviointikriteerin osalta erikseen tekstin viereen merkityllä hymynaama-kuviolla.

2. HAVAINNOT

2.1. Kaupunkitasoiset arvioinnit

2.1.1. Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kaupunginhallitus totesi 9.5.2016 (§ 451), että hallintokunnilta pyydetään vuosittain selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin hallintokunnat ovat ryhtyneet edellisvuoden arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta. Selvitys toimitetaan kaupunginvaltuustolle. Lisäksi kaupunginkanslia totesi 31.10.2016 (Khs 7.12.2016), että se on koonnut virastoilta ja liikelaitoksilta kaupunginhallitukselle selvityksen, mihin toimenpiteisiin arviointikertomuksen johdosta on ryhdytty.

Kaupunginkanslian selvitys 24.11.2017

Kaupunginkanslialta kysyttiin, mitä toimenpiteitä kaupunginhallitus, ja kaupunginkanslia asioiden valmistelijana, ovat tehneet tämän tarkastuslautakunnan toteamuksen/suosituksen johdosta. Vastauksen mukaan arviointikertomukseen annettavat, kaikkien eri hallintokuntien/toimialojen toimenpiteitä kuvaavat vastaukset ovat etenkin aiemman organisaation aikaan venyneet helposti kohtuuttoman pitkiä. Selvityksen tiivistämiseksi hallintokuntia/toimialoja on pyydetty raportoimiaan vain uusista, aiemmin raportoimattomista toimenpiteistä. Kaikki asiat eivät välttämättä etene merkittävästi viiden kuukauden aikana (kesäkuu-lokakuu), joten kaikilla hallintokunnilla/toimialoilla ei välttämättä ole ollut juurikaan uutta kerrottavaa näin tiiviillä raportointisyklillä, varsinkin kun johtamisjärjestelmäuudistuksen toimeenpano on ollut kaikille toimialoille varsin intensiivinen tehtävä. Osin asiat etenevät myös muun kehittämistyön osana.

Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti perusoletus on, että hallintokunnat toimivat valtuuston päätösten mukaisesti ja noudattavat toiminnassaan annettuja ohjeita ja suosituksia. Lautakuntien tehtävänä on valvoa toimialojen toimintaa. Hallinnollisen työn oikean mitoituksen kannalta kaupunginhallitukselle ja lautakunnille ei ole edellytetty raportoitavan erikseen kunkin suosituksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä, koska tarkastusviraston omankin seurannan mukaan suositukset ovat

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

joitakin yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta kuitenkin toteutuneet pidemmällä aikavälillä.

Tavoiteltu asiantila on pääsääntöisesti saavutettu erillisistä varmistustoimenpiteistä riippumatta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- Kaupunginkanslia pyytää arviointikertomuksen suosituksista hallintokunnilta selvityksen, ja kokoaa vastaukset kaupunginhallitukselle. Tarkastusviraston havaintojen mukaan kaikki hallintokunnat eivät lausu kaikista niistä suosituksista, jotka heitä koskevat, ja vastausten laatu vaihtelee. Kanslia katsoo, että ei ole ollut tarpeellista varmistaa, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin jokaisen suosituksen johdosta. Suosituksen mukaista toimintatapaa ei siis pidetä tarkoituksenmukaisena.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska suosituksen mukaisesti ei ole toimittu. Toisaalta tarkastuslautakunta tuli itsekin vuoden 2016 arviointikertomuksessaan siihen tulokseen, että suositukset ovat toteutuneet niin kattavasti, että vastaavaa suositusta ei ole enää tarpeellista antaa.

Johtopäätökset: Suositusten vaikuttavuuden arviointi

Hallintokunnat ovat raportoineet suositusten toteuttamisesta kaupunginhallitukselle vaihtelevasti. Kaupunginkanslia ei pidä tarkoituksenmukaisena, että se pyrkisi varmistumaan siitä, että kaikki hallintokunnat raportoisivat kaikista suosituksista. Tarkastuslautakunta seuraa suositusten toteutumista kahden vuoden viiveellä, mutta selvityksen kokoaminen toimenpiteisiin ryhtymisestä arviointikertomusvuonna on kaupunginhallituksen tehtävä.

2.1.2. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Tukkutorin, hankintakeskuksen, ympäristökeskuksen, kaupunginorkesterin, Työterveysliikelaitoksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkossa toimittaa Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.

Vuoden 2015 tavoitearviointien yhteydessä havaittiin, että kuusi yllä mainittua virastoa tai liikelaitosta ei ollut toimittanut tilinpäätösohjeiden mukaisesti tilinpäätöstyötilaan sitovien tavoitteiden toteutumista varmentavia dokumentteja. Pyydettyä ne kuitenkin saatiin. Vuoden 2016 tilinpäätösvaiheessa tilanne oli parantunut, sillä ympäristökeskus ja kaupunginorkesteri toimittivat tiedot, hankintakeskus toisen tavoitteensa osalta ja kaupunkisuunnitteluvirasto neljän tavoitteen osalta kaikkiaan viidestä. Työterveysliikelaitos ja tukkutori toimittivat tiedot vasta tarkastusviraston pyynnöstä.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☹️ Kuudesta hallintokunnasta kaksi oli toiminut täysin suosituksen mukaisesti, kaksi pääosin suosituksen mukaisesti, ja kaksi tarkastusviraston huomautettua asiasta. Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on siis ryhdytty osittain.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- 😊 Vaikutus on ollut myönteinen, koska aiempaa useammin tiedot ovat olleet tilinpäätösohjeen mukaisia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian, rakennusviraston, Staran, pelastuslaitoksen, sosiaali- ja terveysviraston ja liikuntaviraston tulee jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että kaikkien sitovien tavoitteiden osalta toimitetaan Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella toteutuminen voidaan varmentaa.

Vuoden 2015 tavoitearviointien yhteydessä havaittiin, että kuusi yllä mainittua virastoa ei ollut toimittanut tilinpäätöstyötilaan sitovien tavoitteiden toteutumista varmentavia dokumentteja kaikkien sitovien tavoitteidensa osalta. Vuoden 2016 tilinpäätösvaiheessa tilanne oli parantunut, koska rakennusvirasto, Stara, pelastuslaitos ja liikuntavirasto toimittivat tilinpäätösohjeen mukaiset tiedot kaikkien tavoitteidensa osalta ilman tarkastusviraston pyyntöä. Kanslian toisen tavoitteen osalta tieto saatiin pyydettäessä, ja sosiaali- ja terveysviraston kymmenestä tavoitteesta tiedot jouduttiin erikseen pyytämään neljän tavoitteen osalta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☹️ Kuudesta hallintokunnasta neljä oli toiminut suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- 😊 Vaikutus on ollut myönteinen, koska aiempaa useammin tiedot ovat olleet tilinpäätösohjeen mukaisia.

Johtopäätökset: Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden varmentaminen on kehittynyt parempaan suuntaan, mutta edelleenkin kaikkia tietoja ei ole toimitettu tilinpäätösohjeen mukaisesti ilman erillistä tarkastajien tekemää pyyntöä.

2.1.3. Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee kehittää tilinpäätösraportointia siten, että myös tytäryhteisöjen osalta sitovien tavoitteiden toteutumistiedot sisältävät lyhyen perustelun sille, millä perusteella tavoite toteutui.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vuoden 2015 tilinpäätöksessä tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteumatieto sisälsi vain tiedon, toteutuiko tavoite vai ei. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä esittämistapaa oli kehitetty suosituksen mukaisesti sisältäen selitteen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- 😊 Tilinpäätösraportointia on kehitetty suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- 😊 Tilinpäätösinformaation kattavuus tytäryhteisöjen osalta parani.

Johtopäätökset: Tytäryhteisöjen sitovat tavoitteet

Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumistiedot ovat suosituksen mukaisesti aiempaa informatiivisempia.

2.1.4. Kaupungin talouden arviointi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee selvittää rakennuttajaresurssien riittävyys suhteessa käytettävissä oleviin investointimäärärahoihin.

Taustaa: Suositus perustui investointien toteumaprosentin kehitykseen ja siihen, että tarkastuslautakunnan arvioinneissa oli käynyt ilmi, että investointiraamin vajaakäyttö voi ainakin osaksi johtua hallintokuntien, erityisesti rakennusviraston ja kiinteistöviraston tilakeskuksen, riittämättömistä rakennuttajaresursseista.

Kaupunginkanslian selvitys 20.12.2017

Kaupunginkanslian näkemyksen mukaan investointimäärärahojen käyttämättä jäämiseen ei ole syynä rakennuttajaresurssien vähäisyys. Entiseltä HKR-Rakennuttajalta saatujen tietojen mukaan osastolla olisi ollut resursseja toteuttaa hankkeita enemmän. Henkilökunnan määrä sopeutettiin vastaamaan HKR-Rakennuttajalta tilattujen hankkeiden määrää. Entinen tilakeskus käytti myös ulkopuolisia rakennuttajaresursseja jonkin verran ylläpitääkseen markkinatietämystä.

Organisaatiouudistuksen yhteydessä rakennuttamisresurssit koottiin samaan palveluun, jolloin rakennuttamisresurssien käytön koordinointi ja ulkopuolelta tilattavien rakennuttamispalveluiden koordinointi keskitettiin yhteen paikkaan. Uudistukselta odotetaan synergia- ja tehokkuushyötyjä ja että se luo edellytyksiä käyttää investointihankkeisiin osoitettuja kasvavia määrärahoja.

Prosessissa on voinut olla kriittisempää saada kohdistettua suunnitteluttamiseen riittävät resurssit. Uudessa organisaatiossa on tähän ongelmaan pyritty vaikuttamaan mm. yhdistämällä liikenne- ja katusuunnittelutoiminnot samaan palveluun, jotta liikennesuunnittelun resurssit saataisiin katusuunnittelun käyttöön. Yleisesti voidaan todeta, että investointimäärärahojen käyttämättä jääminen on seurausta ottamattomista muutoksista aikatauluihin, joihin vaikuttaa muun muassa

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kaupungista riippumattomat asiat, kuten asuntorakennuttajien muuttuneet aikataulut tai esimerkiksi kuntalaisten tekemät kaavavalitukset.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☺ Kaupunginkanslian näkemyksen mukaan rakennuttajaresurssien vähäisyys ei ole syynä investointimäärärahojen vajaakäyttöön. Näkemyksensä tueksi kanslia on pyytänyt tietoja HKR-rakennuttajalta ja tilakeskukselta. Näin ollen voidaan katsoa, että kanslia on selvittänyt asiaa suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ☹ Selvittämisen lisäksi rakennuttamisresursseja on koottu organisaatiouudistuksessa samaan palveluun, minkä odotetaan tuovan synergia- ja tehokkuushyötyjä. Vaikutuksia ei kuitenkaan ole vielä nähtävissä.

Johtopäätökset: Talouden arviointi

Kaupunginkanslian näkemyksen mukaan rakennuttajaresurssien vähäisyys ei ole syynä investointimäärärahojen vajaakäyttöön. Arviointikertomuksessa esiin nostettua asiaa on selvitetty ja siten toimittu suosituksen mukaisesti. Organisaatiouudistuksen odotetaan tuovan hyötyjä rakennuttamisresurssien yhteen kokoamisen myötä.

2.1.5. Harmaan talouden torjunta

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee edelleen pyrkiä vaikuttamaan siihen, että julkisia hankintoja tekeville viranomaisille säädettäisiin tiedonsaantioikeus palveluja tarjoavien organisaatioiden julkisten velvoitteiden ja maksujen hoitamiseen liittyviin tietoihin.

Kaupunginkanslian 23.11.2017 selvitys

Ehdotuksia tiedonsaantioikeuteen liittyvistä lakimuutoksista tämän alueen lainvalmistelusta vastaaville ministeriöille tai muille asiaan liittyville tahoille ei ole tehty. Yleisten verotietojen saantiin liittyviä kysymyksiä on käsitelty valtuustoaloitteiden yhteydessä. Asiasta käytyä keskustelua ja asiaan liittyvien valtuustoaloitteiden käsittelyä on seurattu kaupunginkansliassa, ja kaupunginkanslia on pyrkinyt huomioimaan ne omassa harmaan talouden torjuntaan liittyvässä työssään.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☹ Toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ☹ Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteitä ei ole tehty.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:**

Kaupunginkanslian tulee yhteistyössä hallintokuntien kanssa päivittää harmaan talouden torjuntaohje vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja toimialojen erityispiirteitä.

Kaupunginkanslian 23.11.2017 selvitys

Harmaan talouden torjunnan ohjetta päivitetään parhaillaan. Työ on alkanut kaupunginkansliassa vuonna 2015 ja jatkunut johtamisuudistuksen yhteydessä tehdyn sisäisen työnjaon muutoksen jälkeen talous- ja suunnitteluosaston hankinnat ja kilpailuttaminen -yksikössä syksyllä 2017. Tavoitteena on esitellä päivitetty ohje kaupunginhallitukselle työryhmä- ja lausuntokierroksen jälkeen huhtikuussa 2018. Lainsäädännössä tapahtuneita harmaaseen talouteen liittyviä muutoksia on sovellettu huolimatta siitä, että harmaan talouden torjunnan ohjeen päivitys on ollut kesken. Vanhaa ohjetta on muutoin noudatettu sellaisenaan.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Toimenpiteeseen on ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Harmaan talouden torjuntaohjeen päivitys on kesken, joten vaikutukset eivät ole vielä havaittavissa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Rakennusviraston, Staran, HKL:n, liikuntaviraston ja pelastuslaitoksen tulee asettaa hankintasopimuksissa urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi.

**Kaupunkiympäristön toimialan (maankäyttö ja kaupunkirakenne) selvitys
22.11.2017**

Sanktiomenettelyä on tiukennettu urakkaohjelmaan vuoden 2016 lopulla seuraavasti. Sanktioaiheita on lisätty kahdella ja aikaisempien sisältöä tarkennettu työmailta tulleiden palautteiden pohjalta. Uudet sanktiot koskevat urakan laatusuunnitelmia ja raportointivelvollisuutta. Sanktioiden asettamisen oikeellisuudesta on jatkuvaa keskustelua/erimielisyyttä urakoitsijoiden kanssa. Urakoitsijat eivät tunnu ymmärtävän sanktioiden realisoitumista huolimatta tehdystä molemmiin puolin hyväksytystä sopimuksesta.

Staran selvitys 20.11.2017

Sanktiomääräyksiä ei ole tiukennettu, koska siihen ei ole nähty tarvetta. Sopimuksissa olevat vaatimukset ovat harmaan talouden torjuntaohjeen mukaiset (Khs 19.12.2012, 1144 §). Myös työturvallisuuden laiminlyönnistä on määriteltä sanktiot. Pääsääntöisesti tilaajavastuulain vaatimat selvitykset otetaan tilaajavastuu.fi -palvelusta. Sopimukset puretaan, jos urakoitsija rikkoo muun muassa seuraavia kohtia: urakoitsijan velvollisuudet, työturvallisuus, aliorakan ketjuttaminen ja puuttuvat tilaajavastuuselvytykset. Kaupunkitekniikan rakentamisen mukaan

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

harmaan talouden torjumisen osalta asia on huomioitu jo nyt tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjoissa. Rakennustekniikan mukaan sopimukset ovat pääpiirteissään olleet samanlaisia jo usean vuoden ajan, mutta jatkuvaa kehitystyötä ja pieniä muutoksia tehdään.

HKL:n selvitys 10.11.2017

Harmaan talouden HKL ohjeistus on otettu käyttöön 7.12.2016., jolloin harmaan talouden sanktiokäytännöistä on päätetty. Hankinta-asiantuntijat on ohjeistettu sekä ohje lisätty HKL hankinnan sisäiseen ohjeistukseen. Ohjeen mukaan uusiin urakkatarjouspyyntöihin ja -hankintasopimuksiin on lisätty sopimussakkomenettely tarjouspyynnössä asetettujen velvollisuuksien rikkomisesta. Toteutumista valvotaan pääasiallisesti tilaajavastuu.fi hälytysten kautta. Sanktiokappaleen lisäämisellä ei ole ollut juurikaan vaikutusta sopimuskauden aikana. Yhtäkään sanktiota ei ole tullut perittäväksi. Mahdollisesti urakoitsijat, joilla asiat eivät ole harmaan talouden suhteen täysin kunnossa, ovat jättäneet tarjoamatta urakoihin.

Liikuntatoimen selvitys 24.11.2017

Kuvattujen sanktiomenettelyjen (laskujen maksamisen keskeyttäminen ja/tai oikeus purkaa sopimus) uhka on ollut riittävä, eikä sanktioihin ole jouduttu turvautumaan. Sanktiomenettelyiden tiukentamista ei ole koettu tarpeelliseksi. Kaupungin organisaatiomuutoksen myötä 1.6.2017 alkaen entisen liikuntaviraston investointimäärärahat siirtyivät kaupunkiympäristön toimialalle.

Pelastuslaitoksen selvitys 15.11.2017

Sanktiomenettelyitä ei ole tiukennettu, mutta myöskään laiminlyöntejä ei ole esiintynyt.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☺ Osa toimijoista on toteuttanut toimenpiteitä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ☺ Toimenpiteiden vaikutukset eivät vielä ole näkyvissä.

Johtopäätökset: Harmaan talouden torjunta

Harmaan talouden torjuntaa on toteutettu edelleen, mutta ohjeistuksen päivitys on käynnistynyt hitaasti. Maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelut sekä HKL ovat tiukentaneet sopimussanktioita. Muut toimijat eivät ole nähneet tarvetta tiukentamiselle.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.2. Kaupunkikonsernin arvioinnit

2.2.1. Konsernin tytäryhteisöihin liittyvien strategian toimenpiteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee talousarvioehdotusta laatiessaan kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, että sitovat tavoitteet ohjaisivat tytäryhteisöjä toteuttamaan kaupungin strategiaohjelman sisällöllisiä, palvelujen tuottamiseen liittyviä tavoitteita.

Kaupunginkanslian selvitys 10.11.2017

Talousarviotavoitteiden asettaminen on kaupunginvaltuuston keskeinen ohjauskeino suhteessa kaupungin tytäryhteisöihin. Talousarviossa asetettavien tavoitteiden kehittäminen niin, että ne ohjaavat tytäryhteisöjen toimintaa, on olennaista kaupungin toimivan konserniohjauksen kannalta.

Vuoden 2018 talousarviotavoitteiden valmistelussa ei ollut vielä käytettävissä uusi syksyllä hyväksytty kaupunkistrategia, vaikka strategiavalmistelun käynnissä olosta oli tieto. Tavoitteita koskevassa valmistelussa ei siten pystytty vielä varautumaan uuden strategian linjauksiin. Vuoden 2019 talousarviotavoitteiden valmistelussa keväällä ja kesällä 2018 linjaukset pystytään ottamaan huomioon.

Lisäksi kaupunginhallitukselle ollaan valmistelemassa tytäryhteisökohtaisia omistajastrategioita, joihin talousarviossa asetettavia sitovia ja muita tavoitteita voidaan jatkossa kytkeä.

Talousarviotavoitteiden laatiminen ja sen kehittäminen on jatkuva prosessi. Tavoitteiden asetantaan liittyvää valmistelua pyritään kehittämään vuosittain niin, että tavoitteet mahdollisimman hyvin ohjaisivat tytäryhteisöjen toimintaa konsernin kannalta tarkoituksenmukaiseen suuntaan. Osaltaan tästä syystä talousarviotavoitteita käsitellään konsernijaostossa niin sanotussa lähetekeskustelussa ennen varsinaista talousarviokäsittelyä, jossa jaostolla ei ole roolia.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kanslian mukaan talousarviotavoitteita kehitetään jatkuvasti, mutta uutta kaupunkistrategiaa ei vielä ehditty ottaa huomioon vuoden 2018 talousarvion tavoitteissa tytäryhteisöille. Talousarvioissa tytäryhteisöille asetettuja tavoitteita tarkastelemalla nähdään, että palvelutuotantoon liittyviä tavoitteita ei ole asetettu yleensä sitovina, vaan muina tavoitteina. Vuoden 2015 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta perusteli suositustaan strategiakytkennän lisäksi siitä näkökulmasta, että kaupungin omaa palvelutuotantoa täydentäville yhteisöille, viitaten erityisesti sosiaali- ja terveystoimeen ja liikuntatoimeen, olisi perusteltua asettaa vastaavia sitovia tavoitteita kuin kaupungin virastomuotoisille toimijoille. Vuoden 2017 talousarviossa sosiaali- ja terveystoimen kolmelle säätiölle oli ensimmäisen kerran asetettu sitova tavoite. Vaikka tavoitteet olivat kovin yleisellä tasolla määritelty, niissä näkyi ajatus siitä, että säätiöt tukevat kaupungin omaa palvelutuotantoa. Tällä perusteella voidaan sanoa, että suosituksen mukaisesti on osittain toimittu.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpidettä on toteutettu vain osittain, joten vaikutuksia ei ole vielä nähtävissä. Siltä osin kuin arvioitiin toimitun suosituksen mukaisesti, on todennäköistä, että vaikutuksia ei ole ollut, vaan sitovan tavoitteen kirjaaminen on vain tehnyt näkyväksi vallinneen käytännön.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee tarkastella, erityisesti kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialan yhtiöiden osalta, tytäryhtiöiden fuusioimisen mahdollisuuksia sekä yhdistämisen hyötyjä ja haittoja.

Kaupunginkanslian selvitys 10.11.2017

Voimassa olevan konserniohjeen mukaisesti kaupungin omistuksella tulee olla peruste, se ei ole itsetarkoitus. Omistamisen tulee tuottaa kaupungille toiminnallista ja/tai taloudellista hyötyä pitkällä aikavälillä. Tähän sisältyy kaupungin omistusten jatkuva arviointi. Tähän liittyy myös konsernin toiminnan tarkoituksenmukaisen organisoitumisen arviointi. Lisäksi tuoreessa kaupunkistrategiassa on erikseen todettu, että konsernin organisaatorakennetta tarkastellaan toimintaympäristön muuttuessa tai palveluntuottamistapojen monipuolistuessa.

Erityisen tärkeää edellä oleva on konsernin asunto- ja toimitilayhtiöiden osalta, koska niiden lukumäärä on merkittävä ja monet niistä harjoittavat suhteellisen rajattua toimintaa. Kyseisten yhtiöiden osalta on kuitenkin myös jo tehty erilaisia sulautumisjärjestelyjä muun muassa Helsingin kaupungin asunnot Oy:öön ja Kiinteistö Oy Auroranlinnaan liittyen. Lisäksi lähikuukausina on Helsingin kaupungin asunnot -konsernissa toteutumassa suuri muutos, kun nykyiset 21 alueyhtiötä järjestellään viideksi alueyhtiöksi.

Konserniohjeeseen ja nykyiseen strategiaan perustuvaa tarkastelua tehdään jatkuvasti muun toiminnan ohella ja tarvittaessa käynnistetään erillisiä selvitystoimia.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisesti on osittain toimittu, koska fuusioita on tehty, mutta kokonaisvaltaista tarkastelua asuin- ja toimitilayhtiöistä ei ole tehty. Kanslian mukaan tarkastelua tehdään jatkuvasti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tietoa vaikutuksista ei ole käytettävissä.

Johtopäätökset: Tytäryhteisöihin liittyvät strategian toimenpiteet

Suositus on vaikuttanut vain vähän tytäryhteisöille asetettaviin sitoviin tavoitteisiin. Yhtiöiden fuusioimismahdollisuuksien selvittämistä koskevaa suositusta on tulkittu

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

suppeasti osana jatkuvaa toiminnan kehittämistä eikä yhtiöitä ole laajemmin tarkasteltu.

2.3. Toimialarajat ylittävät arvioinnit

2.3.1. Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunkisuunnitteluvirastolle ja rakennusvirastolle tulee asettaa yhteiset mittarit ja tavoitteet pyöräilyinfran toteuttamiseen ja vaikutusten seuraamiseen.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 14.11.2017

Kaupunkiympäristön toimialan mukaan talousarviossa vuodelle 2018 on asetettu toiminnalliseksi tavoitteeksi suunnitella kymmenen kilometriä pyöräilyn baana- ja pääväyläkilometrejä katusuunnitelmatasolla. Lisäksi vuoden 2018 talousarviossa tavoitteita ovat pyörämäärät pyöräliikenteen automaattilaskentapisteissä ja pyöräilyn turvallisuuteen tyytyväisten osuus pyöräilybarometrissa. Jo vuoden 2017 talousarviossa toiminnallisina tavoitteina olivat suunnitellut pyöräilyn baana- ja pääväyläkilometrit sekä pyöräpysäköintipaikat. Kaupunkiympäristön toimialan mukaan katusuunnitelmat ovat se taso, jonka mittaaminen edistää rakentuvien väylien määrää. Kaupunkiympäristön toimialan mukaan mittareiden asettaminen ja niiden seuranta edistävät pyöräliikenteen edistämisen eteen tehtävän työn yhdenmukaistamista toimialalla. Pyöräilyn edistämishjelman tilannekatsaukset ovat tehneet pyöräliikenteen edistämisen eteen tehtävän työn läpinäkyvämmäksi. Suunnitelluista kilometreistä tai toteutetuista pyöräpysäköintipaikoista ei ole kuitenkaan niin kattavia seurantatietoja, että mittareiden ja tavoitteiden vaikutuksesta pyöräilyinfrastruktuurin aikaisempaa nopeampaan rakentamiseen olisi täyttä näyttöä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☺ Kaupunkiympäristön toimiala on ryhtynyt suositusten mukaisiin toimenpiteisiin. Sekä pyöräilyinfran toteuttamiseen että vaikutusten seuraamiseen on luotu mittareita ja tavoitteita.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ⊖ Luotujen mittareiden ja tavoitteiden vaikutuksia pyöräliikenteen infrastruktuurin suunnitteluun ja rakentamiseen ei voida vielä arvioida kattavien seurantatietojen puuttuessa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee kohdentaa pyöräilyn edistämisen määrärahat ensisijaisesti baanaverkon ja pyöräilyn muiden pääväylien rakentamiseen.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 14.11.2017

Kaupunkiympäristön toimialan mukaan pyöräliikennehankkeiden investointiohjelmassa on kevästä 2016 lähtien priorisoitu pyöräliikenteen kantakaupungin tavoiteverkon ja baanaverkon reittejä ja priorisointia pyritään tehostamaan entisestään. Lähivuosina määrärahoja käytetään ainakin Vuosaaren jalankulun ja pyöräilyn siltaan sekä Runeberginkadun, Mannerheimintien, Tukholmankadun, Paciuksenkadun, Mechelininkadun ja Hämeentien hankkeisiin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☺ Kaupunkiympäristön toimiala on priorisoinut baanaverkon ja kantakaupungin tavoiteverkon pyöräliikennehankkeita.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ☹ Pyöräliikenteen lähivuosien investoinneissa korostuvat erityisesti kantakaupungin pyöräilyn pääväylien hankkeet mutta investointien vaikutus ei ole vielä nähtävissä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee toteuttaa pyöräpysäköinnin investointiohjelman mukaiset suunnitelmat.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 14.11.2017

Kaupunkiympäristön toimialan mukaan pyöräpysäköinnin toteuttamisen vastuujakoa on selkeytetty. Pyöräpysäköinnin suunnitteluohje julkaistiin vuonna 2016. Liityntäpysäköintipaikkojen toteuttaminen on keskitetty vuodesta 2018 alkaen HKL-liikelaitokselle. Pyöräpysäköintiä on lisätty vuosina 2016–2017 Kamppiin, Kluuviin ja itäiseen kantakaupunkiin yli tuhannen pyörän pysäköimistä varten ja pyöräpysäköinnin parantamista tullaan jatkamaan vuosittain alue kerrallaan. Suurin osa alkuperäisen pyöräpysäköinnin investointiohjelman pysäköintipaikoista on toteutettu sekä alueita ja paikkoja on laajennettu yli alkuperäisen suunnitelman. Pyöräilybarometrin 2016 mukaan tyytyväisyys polkupyörien pysäköintimahdollisuuksiin asemilla on kasvanut viisi prosenttiyksikköä ja muilla julkisilla paikoilla kolme prosenttiyksikköä vuodesta 2014.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☺ Pyöräpysäköinnin vastuujakoa on selkeytetty ja pyöräpysäköintipaikkoja on toteutettu enemmän kuin alkuperäisessä pyöräpysäköinnin investointiohjelmassa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ☺ Runkolukittavien pyörätelineiden määrä on kasvanut merkittävästi kantakaupungissa. Tyytyväisyys polkupyörien pysäköintimahdollisuuksiin asemilla on kasvanut.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Johtopäätökset: Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen

Kaupunkiympäristön toimiala on toteuttanut kaikki tarkastuslautakunnan suositusten mukaiset toimenpiteet. Tässä vaiheessa havaittavissa olevat vaikutukset ovat olleet myönteisiä. Pyöräiliikenteen infrastruktuurin suunnitteluun ja rakentamiseen luotujen mittareiden ja tavoitteiden vaikutuksia ei voida vielä arvioida.

2.3.2. Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee ohjeistaa hallintokunnat laatimaan erilaisiin häiriötilanteisiin varautumisensa tasosta niin sanottu kypsyysanalyysi sekä arvioimaan varautumistoimintansa kustannustehokkuus.

Kaupunginkanslian selvitys 24.11.2017

Virastot ja liikelaitokset laativat varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan valmennuksessa kypsyysarviot. Vuoden 2016 loppuun mennessä ei laadittu laajempia virasto- ja liikelaitostasoisia kypsyysarvioita, koska arvioitavat organisaatiot pääosin lakkasivat ja järjestyivät uudelleen organisaatiouudistuksessa. Tarkoituksena on, että kypsyystaso arvioidaan uudelleen, kun uuden johtamisjärjestelmän mukainen organisaatio on vakiintunut, turvallisuuden ja varautumisen vastuuhenkilöt on rekrytoitu ja uuteen johtamisjärjestelmään sovellettava valmiusohje on laadittu. Näin kypsyystason arvioinnilla saadaan paras mahdollinen hyöty varautumiselle ja sen kehittämiseksi. Varautumistoiminnan kustannustehokkuuden osalta tilanne on vastaava. Varautumisen kustannustehokkuuden arviointi ja tarpeen mukainen kehittäminen kohdistetaan uuden johtamisjärjestelmän mukaiseen organisaatioon.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☹️ Suosituksen mukaisiin toimiin on ryhdytty osittain. Häiriötilanteiden varautumisen kypsyysanalyysija sekä varautumisen kustannustehokkuuden arviointia ei kuitenkaan laadittu täydessä laajuudessa, kun organisaatiouudistus oli tekeillä. Laajempi analysointi ja kehittäminen siirrettiin myöhemmin tehtäväksi.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ⊖ Toimenpiteet toteutettiin suppeammin ja laajemmat arvioinnit siirrettiin organisaatiouudistuksen jälkeiseen aikaan, jotta arvioinnilla saadaan paras mahdollinen hyöty varautumiselle ja sen kehittämiseksi. Nyt laadittujen toimenpiteiden hyödyt realisoituvat vasta häiriötilanteessa, joten vaikutuksia ei voida arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee yhdessä virastojen ja liikelaitosten kanssa järjestää harjoitus ICT-toimintojen häiriötilanteista.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunginkanslian selvitys 24.11.2017

Vuoden 2017 aikana toteutettiin johtamisjärjestelmä uudistukseen liittyvä kaupungin tietohallintotoimintojen uudelleenorganisointi toimialamallin mukaisesti sekä toteutettiin tietojärjestelmiin johtamisjärjestelmä uudistuksen aiheuttamat muutokset. Muutostyön yhteydessä selvitettiin toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittiset järjestelmät sekä varmistettiin niiden toiminta. Syksyn 2017 aikana käynnistettiin kanslian ja toimialojen tietohallintojen uuden ohjausmallin mukainen yhteistoiminta. Näiden lisätehtävien vuoksi ICT-toimintojen häiriötilanteisiin liittyvää harjoitusta ei ole ollut mahdollista järjestää, vaan se siirtyy järjestettäväksi vuoden 2018 aikana. Harjoitus on tarkoitus järjestää yhdistettynä koulutus- ja harjoitustilaisuutena.

Kaupunginkanslian mukaan johtamisjärjestelmämuutoksen yhteydessä toteutettua ICT-muutosten johtamista, koordinoitua ja toteuttamista ja siihen liittyvää kaupungin toiminnan jatkuvuuden varmistamista voidaan pitää todellisissa olosuhteissa tehtynä jatkuvuudenhallinnan koulutuksena ja harjoituksena. Selvisi, että tietohallinto-organisaatio kykenee hoitamaan perustehtävänsä, vaikka on samaan aikaan itse suuren muutoksen kohteena.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- Suosituksen mukaisia toimia ei ole toteutettu. Hyvissä ajoin tiedossa olevaa organisaatiomuutosta ei voida pitää tietojärjestelmien häiriötilanteena.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- Toimenpiteitä ei ole toteutettu, joten vaikutuksia ei ole.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jotta tietojärjestelmien ylläpidon roolit ja vastuut häiriötilanteissa dokumentoidaan kirjallisesti.

Kaupunginkanslian selvitys 24.11.2017

Kaupunkiyhteisten keskitettyjen tietojärjestelmien omistajuus ja vastuu niihin liittyvien sovellusten hallinnasta on kanslian osastoilla. Tietotekniikka- ja viestintäosasto vastaa näihin liittyvien tietoteknisten alustojen hallinnasta sekä keskitetyistä perustietotekniikan palveluista. Roolien ja vastuiden dokumentointi on tehty sopimustasolla, mutta käytännöt ja vastuunjaot eivät ole kaikin osin yhtenäisiä eivätkä läpinäkyviä. Tarkoituksena on selventää työnjakoa sekä määritellä roolit ja vastuut yhtenäisemmin. Vuoden 2017 aikana on selvitetty eri vaihtoehtoja häiriönhallinnan ja siihen liittyvän koordinoinnin ja viestinnän tehostamiseksi ja tutustuttu erilaisiin toimintamalleihin. Sopiva vaihtoehto pyritään valitsemaan vuonna 2018.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- 😊 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty. Häiriötilanteiden roolit ja vastuut on määritelty sopimustasolla, mutta käytännöt eivät vielä ole yhtenäisiä. Toimintaa kehitetään edelleen vuonna 2017 ja uusi toimintamalli lienee käytössä vuonna 2018.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- 😞 Toteutetut toimenpiteet eivät ole valmiita, joten vaikutukset eivät ole vielä havaittavissa.

Johtopäätökset: Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen

Lautakunnan esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain. Virastot ja liikelaitokset laativat varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan valmennuksessa kypsyysarviot, vaikkakin suppeammin. Kaupunginkansliassa on kehitetty tietojärjestelmien ylläpidon rooleja ja vastuita häiriötilanteissa. Toimenpiteiden toteuttamista on hidastanut kaupungin organisaatiouudistus. Häiriötilanteiden varautumisen tason laajempi arviointi on kannattanut siirtää uuden organisaation tehtäväksi. ICT-toimintojen häiriötilanteisiin liittyvää harjoitusta ei ole voitu järjestää, koska tietohallintotoimintojen uudelleenorganisointi ja tietojärjestelmien jatkuvuuden varmistaminen muutoksessa koettiin tärkeimmäksi tehtäväksi.

2.4. Kaupunginjohtajan toimialan arvioinnit

2.4.1. Innovaatorahaston tuloksellisuus

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee edellyttää innovaatorahaston avustuspäätöksissä, että avustuksia saaneiden hankkeiden loppuraporteissa arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta suhteessa saatuun avustukseen.

Kaupunginkanslian selvitys 29.11.2017

Innovaatorahaston käytön päätösvalta siirtyi 1.6.2017 kaupunginhallituksen elinkeinojaostolle, joka päätti 25.9.2017 (6 §) rahaston käytön uusista periaatteista. Periaatteiden mukaisesti hankkeiden päätyttyä toteuttajan on toimitettava loppuraportti ja taloudellinen loppuselvytys kuuden kuukauden sisällä loppuraportointilomakkeella. Loppuraportissa tulee arvioida hankkeen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta suhteessa saatuun avustukseen.

Periaatteissa korostetaan entisestään toteuttajan vastuuta toteuttaa hankesuunnitelmaa. Hakulomakkeeseen on lisätty kohta tavoitteiden toteutumisen seurantamittareiden määrittelystä. Hankesuunnitelman eli rahoitushakemuksen perusteella arvioidaan hankkeen tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Loppuraportoinnissa selvitetään, onko hanke toteutunut suunnitellusti. Vuoden 2017 hankkeiden loppuraportoinnissa on täsmennetty hankkeiden talousraportointivelvollisuutta.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Elinkeinojaostolle tullaan kootusti tekemään vuoden 2017 päättyneiden hankkeiden loppuraporteista arviointi vuoden 2018 alussa.

Hankekohtaisen arvioinnin jälkeen saattaa tulla muutoksia valmisteluprosessiin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- 😊 Tarkastuslautakunnan suositusten mukaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty. Rahaston käytön valta on siirtynyt kaupunginhallituksesta kaupunginhallituksen elinkeinojaostolle. Nykyisin on toimitettava loppuraportti ja taloudellinen loppuselvitys hankkeista. Lisäksi elinkeinojaostolle tehdään arviointi hankkeista vuonna 2018.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- 😊 Toteutetut toimenpiteet ovat parantaneet hankkeiden vaikuttavuuden arviointia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee myöntää avustuksia vain sellaisille hankkeille, jotka luovat tulevaisuuden elinkeino- ja osaamisperustaa rahaston sääntöjen mukaisesti.

Kaupunginkanslian selvitys 29.11.2017

Tarkastuslautakunnan toteamuksen myötä on huomattu, että hankearviointien perusteet tulee tuoda selkeämmin esiin. Rahoituspäätöksen perustelumuistioon on muun muassa laadittu taulukko, josta lukija näkee kokonaisuuden, miten hankkeet luovat tulevaisuuden elinkeino- ja osaamisperustaa. Hankkeiden arviointiprosessia ei ole muutettu.

Kaupunginhallituksen elinkeinojaoston päättämässä innovaatorahaston käytön periaatteissa tarkennetaan, että ensisijaisesti priorisoidaan hankkeita, jotka edistävät Helsingin yritysekosysteemien kehittymistä tai kokeilualustojen luomista ja joiden kautta rahoituksella edistetään innovaatiotoimintaa ja yrittäjyyttä laajasti. Tämä periaate suosii erityisesti elinkeinoperustaa luovia hankkeita.

Avustustoiminnon prosesseja ja perusteita pyritään tekemään näkyvämmiksi ja ymmärrettävämmiksi.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- 😊 Tarkastuslautakunnan suositusten mukaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty. Hankkeiden tulevaisuuden elinkeino- ja osaamisperustan luomista ja sen esittämistapaa on parannettu avustuspäätöksissä. Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto on tarkentanut rahaston käytön periaatteita.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Suosituksen johdosta innovaatorahaston avustusten läpinäkyvyyttä on parannettu.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Johtopäätökset: Innovaatorahaston tuloksellisuus

Tarkastuslautakunnan suositusten mukaisesti toimenpiteisiin oli ryhdytty. Ne parantavat innovaatorahaston toiminnan läpinäkyvyyttä ja lisäävät elinkeinoperustan luomista rahaston avulla.

2.5. Rakennus- ja ympäristötoimen arvioinnit

2.5.1. Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee

- yhteistyössä ja mahdollisimman samanaikaisella suunnittelulla varmistaa, etteivät laadittavat liikennesuunnitelmat aiheuta muutoksia katusuunnitelmiin

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 15.11.2017

Vuonna 2016 käynnistyi laaja johtamisjärjestelmän uudistus. Uudistuksen yhtenä tavoitteena oli, että liikenne- ja katusuunnittelu olisivat samassa kokonaisuudessa. Uudessa organisaatiossa on vain yksi tekninen lautakunta eli liikenne- ja katusuunnitelmat hyväksyy sama taho. Lisäksi liikenne- ja katusuunnittelu yhdistettiin samaan palveluun.

Uusi organisaatio mahdollistaa paremman yhteistyön kaavasta ja liikennesuunnitelmasta lähtien. Näin varmistetaan, että ratkaisut ovat yhdessä mietitty, eivätkä muuttuvat liikennesuunnitelmat aiheuta muutoksia katusuunnitelmiin kuin poikkeustapauksissa. Näin toiminta on tehokkaampaa ja sujuvampaa.

Hämeentien suunnittelu käynnistettiin pilottihankkeena, jossa liikenne ja katusuunnittelu oli tarkoitus tehdä samanaikaisesti. Tämä ei täysin toteutunut johtuen siitä, että hankkeen eri suunnitteluratkaisut herättivät niin paljon poliittista intohimoa, että ei ollut järkevää tehdä katusuunnitelmaa ennen kuin liikennesuunnitteluperiaatteet oli hyväksytyt.

Liikenne- ja katusuunnitelma muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, liikenne- ja katusuunnittelijat ovat samoissa tiimeissä ja yhteistyö on päivittäistä. Suunnitteluratkaisuja tehdään yhteistyössä. Liikenne- ja katusuunnittelun poliittinen ja virkamiespäätöksenteko on yhdistynyt, eikä enää synny ristiriitaa siitä, että suunnitelmat eroaisivat toisistaan.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Johtamisjärjestelmä uudistuksessa liikenne- ja katusuunnittelu laitettiin samaan kokonaisuuteen yhden lautakunnan alle eli yhteistyö on lisääntynyt. Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti toimenpiteisiin oli ryhdytty.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Liikenne- ja katusuunnittelu tehdään yhteistyössä uusitussa organisaatiossa eikä ristiriitoja pitäisi tulla, koska myös päätöksenteko suunnitelmissa on yhdistynyt.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

rakennusviraston tulee

- harkita, onko myös katusuunnitelmissa mahdollista tehdä niiden toteuttamiskustannuksia järkevästi alentavia ratkaisuja.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 15.11.2017

Monet kustannuksia määräävät tekijät päätetään jo kaavassa. Katusuunnittelu on merkittävilta osin eri toimijoiden yhteensovittamista niin maan päällä kuin alla. Katusuunnitteluhankkeen kustannusarviot kirjataan hankeohjelmaan hankkeen eri vaiheissa. Katurakentamisen kustannukset määräytyvät pitkälti kadun maaperän eli esirakentamisen ja hankkeen muiden vaikeusasteiden myötä.

Kustannussäästöjä suunnitteluratkaisuissa voi hakea pintamateriaalien valinnassa, taitorakenteissa ja esirakentamisessa. Katusuunnittelun yhteydessä tehdään kustannusarvio. Hyvän suunnittelun tavoitteena on elinkaareltaan kokonaistaloudellisesti hyvä ratkaisu. Kustannusten seuraaminen ja kustannustehokkuus on ja on ollut yksi katusuunnittelun projektityön lähtökohtia.

Kaavayhteistyössä on pyritty vaikuttamaan kaavaratkaisuihin niin, että yleisten alueiden osalta elinkaarikustannukset ovat kohtuulliset ja ratkaisut harkittuja. Tavoitteena on toimiva, turvallinen ja viihtyisä katu ympäristö.

Johtamisjärjestelmä uudistuksesta johtuen vuonna 2016 ei juuri nähty merkittävää muutosta aikaisempiin vuosiin. Katusuunnittelussa kohtuulliset elinkaarikustannukset ovat olleet lähtökohtana jo pitkään. Tulevina vuosina johtamisjärjestelmä uudistuksen mahdollistaman yhteistyön vaikutukset tulevat näkymään paremmin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Vastauksen perusteella erilaisia mahdollisuuksia alentaa toteuttamiskustannuksia on kartoitettu, ja toimenpiteitä kustannusten alentamiseksi on jo käytössä. Kaavaratkaisuihin on pyritty vaikuttamaan tekemällä kaavayhteistyötä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Lautakunnan suosituksen mukaisia toimenpiteitä on jo tehty, mutta vaikutukset katusuunnitelmien kustannusarvioihin näkyvät vasta lähivuosina.

Johtopäätökset: Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen

Organisaatiouudistuksen myötä suunnitteluratkaisuja tehdään samassa yksikössä, mikä parantaa tulevaisuudessa yhteistyötä katu- ja liikennesuunnitelmissa.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimialan sisällä voidaan myös paremmin huomioida suunnitelmista aiheutuvat kustannukset.

2.6. Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen arvioinnit

2.6.1. Toimitilojen korjausvelan hallinta

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee ottaa rakennusten kulumisen huomioon valmistellessaan talousarvion investointiosaa ja siihen sisältyvien korjausinvestointien tasoa.

Kaupunginkanslian selvitys 20.12.2017

Vuoden 2017 talousarviota valmisteltaessa oli voimassa kaupunginvaltuuston hyväksymä strategiaohjelma, jossa investointien kokonaismäärälle oli asetettu investointikatto. Talousarvion investointiosa vuodelle 2017 valmisteltiin siten, että se pyrki ottamaan huomioon kaikki strategiaohjelmassa olleet tavoitteet, joista merkittävimpiä on asuntotuotantotavoitteiden toteutusedellytysten luominen 5500 asunnon rakentamiseksi. Investointeja ohjelmoitaessa on otettu huomioon turvallisuuden ja terveellisuuden lisäksi rakennusten kulumisen, joten investointien suunnittelussa pyrittiin hakemaan tasapaino asuntotuotantotavoitteen ja siitä seuraavan uudisrakennusten tarpeiden ja olemassa olevien rakennusten korjaustarpeiden välille. Vuoden 2018 talousarvion raamia laadittaessa talonrakennukseen ja erityisesti korjausrakentamiseen kohdennettiin lisämäärärahaa, jotta korjausvelan kasvua saadaan hillittyä.

Lisääntynyt investointimääräraha mahdollistaa useampien hankkeiden toteuttamisen talonrakennuksen rakentamisohjelmassa. Tämä lisää painetta sekä kaupunkiympäristön toimialan hankesuunnitteluun ja käyttäjätoimialojen tilapalveluihin, jotta lisääntyneiden hankkeiden tarvittavat tarve- ja hankesuunnitelmat saadaan laadittua investointiohjelman mahdollistamassa aikataulussa.

Strategiaohjelman tausta-aineistoksi laadittiin yhdessä kaupunkiympäristön toimialan kanssa selvitys korjausvelan mittaluokasta ja kertymisestä, sekä listattiin toimenpiteitä korjausvelan pienentämiseksi ja hallitsemiseksi. Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2018 aikana laaditaan kiinteistöstrategia, jossa mm. määritellään tarkemmin käytettävät keinot ja toimenpideohjelma korjausvelan hoitamiseen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunginkanslian mukaan rakennusten kulumisen on otettu huomioon, joskin tasapainoillen asuntotuotantotavoitteen vaatimien investointien kanssa. Vuoden 2018 talousarviosta alkaen korjausrakentamiseen on kohdennettu lisämäärärahaa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vuonna 2018 alkavien lisäpanostusten vaikutus ei ole vielä nähtävissä.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:**

Kaupunginkanslian ja tilakeskuksen tulee määritellä sisäisten vuokrien taso tilahankkeiden käsittelyohjeissa päätettyjen sisäisen vuokrauksen periaatteiden mukaisesti.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 23.11.2017

Tilapalvelut-yksiköstä kysyttiin, missä määrin on päästy siihen tilanteeseen, että sisäisten vuokrien taso vastaisi sisäisen vuokrauksen periaatteita, ja miten asia on huomioitu vuoden 2017 talousarviossa ja vuoden 2018 talousarvion valmistelussa. Vastauksen mukaan ylläpitovuokrien tarkistuksia on tehty vuosina 2016 ja 2017. Ylläpitovuokrien korotus on tehty viiden hallintokunnan (opev, vaka, kanslia, sote ja kuva) eniten jälkeenjääneisiin ylläpitovuokriin. Ylläpitovuokrien korotus on yhteensä 2,2 miljoonaa euroa. Määrä on noin 10 prosenttia koko vuokrakannasta. Ylläpitovuokrat saatiin siis kustannuksia vastaavalle tasolle niissä kohteissa, joissa korotuksia tehtiin eli noin 10 prosentissa toimitilojen vuokrakannasta.

Pääomavuokria pystyttiin korjaamaan vuokrakohteissa, joissa osa- tai peruskorjauksia tehtiin. Peruskorjausten yhteydessä pääomavuokra lasketaan rakennukseen aina uudestaan peruskorjauksen kustannuksen perusteella. Rakennukseen tehdyt osakorjaukset vaikuttavat vuokrakohteen pääomavuokraan.

Talousarvion laatimisoheissa annetaan ohjeet indeksikorotuksien huomioon ottamisesta talousarvioehdotusten laadinnassa. Kokonaisvuokra sidotaan kuluttajahintaindeksiin. Vuodelle 2018 tehdyt pääomavuokrien ja ylläpitovuokrien korotukset tehdään talousarvion noudattamisohejen mukaisesti. Alustava tieto pääomavuokrista ja ylläpitovuokrista on lähetetty toimialoille elokuussa 2017 ja tietoja täydennetään marraskuun lopussa.

Kaupunginkanslian selvitys 20.12.2017

Kaikissa uusissa vuokrasopimuksissa ja muun muassa peruskorjauksen yhteydessä uusittavissa vuokrasopimuksissa noudatetaan uusia vuokrasperiaatteita. Voimassa oleviin muihin vuokrasopimuksiin ei vuokrasperiaatteita ole voitu täysimääräisesti toteuttaa.

Kaupunginhallituksen päättämät viiden miljoonan euron vuokran alennukset opetusvirastolle, varhaiskasvatusvirastolle ja sosiaali- ja terveystieteiden virastolle eivät tukeneet tämän tavoitteen toteutumista.

Vuoden 2018 talousarviota on laadittu samanaikaisesti kaupunkistrategian kanssa. Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2018 aikana laaditaan kiinteistöstrategia, jossa määritellään uudestaan sisäisen vuokrauksen periaatteet.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2015 pidettiin ongelmana sitä, että vuokrana peritty tilakustannus on ollut alempi kuin todellinen tilakeskukselle aiheutunut tilakustannus, eikä sisäisen vuokrauksen periaatteita ole noudatettu

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

vanhoissa vuokrasopimuksissa. Saatujen selvitysten perusteella ongelmaa on korjattu etenkin niissä hallintokunnissa, joissa ero todellisiin kustannuksiin oli suurin. Näillä korotuksilla on kuitenkin saatu vain 10 prosenttia vuokratilakannasta kustannuksia vastaavalle tasolle ylläpitovuokrien osalta. Pääomavuokrien osalta kustannusvastaavuutta on vähitellen toteutettu korjausten myötä. Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että suosituksen mukaisesti on edetty, mutta ei vielä täysimääräisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tilapalvelujen mukaan ylläpitovuokrat saatiin kustannuksia vastaavalle tasolle niissä kohteissa, joissa korotuksia tehtiin eli noin 10 prosenttia toimitilojen vuokratilakannasta. Tilojen kunnossapidon ja korjausvelan hillinnän näkökulmasta vuokrien saattaminen kustannusvastaavaksi on myönteinen vaikutus.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Tilakeskuksen tulee käyttää tilojen salkutusta entistä aktiivisemmin yhtenä korjausvelan hallinnan välineenä.

Kiinteistölautakunnan 3.5.2016 lausunnon (§ 181) mukaan salkkujaon tarkistus saadaan valmiiksi vuonna 2016. Kiinteistövirasto totesi 28.10.2016 (Khs 7.12.2016), että "Salkkujakoa on tarkasteltu realisointipalaverissa, joita pidetään neljä kertaa vuodessa. Tällöin on etsitty myyntiin tulevia kohteita, joka on salkutuksen tärkein tehtävä. Tilakeskus saa kokonaissalkutuksen valmiiksi 2016 aikana."

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 24.11.2017

Rakennetun omaisuuden hallintayksiköstä kysyttiin, valmistuiko kokonaissalkutus vuoden 2016 aikana, ja miten sitä on hyödynnetty korjausvelan hallinnan välineenä vuonna 2017. Vastauksen mukaan vuoden 2016 aikana tarkasteltiin ja vastuutettiin uudelleen myyntikohteita. Lisäksi käytiin läpi kohteet, joissa on suurin korjausvelka. Kokonaissalkutus ei kuitenkaan toteutunut. Vuoden 2017 aikana on myyntejä edistetty uuden tarkastelun pohjalta.

Vastauksen mukaan sekä purkuja että myyntejä on onnistuttu tekemään vuosina 2016 ja 2017 hyvin. Myyntikohteiden joukossa on useita asuinhuoneistoja, lippakioskeja, Kasarmikatu 21 ja Metropolian kiinteistöt sekä Helsingin ulkopuolella olevia kohteita, joten korjausvelkaa on saatu tätä kautta vähenemään merkittävästi. Myynnit vähentävät kunnossapitokorjaustarvetta sekä helpottavat jonkin verran tilannetta ylläpidossa.

Puruista suurin osa on toteutettu alueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseksi. Lisäksi on purettu useita pieniä rakennuksia Östersundomin alueella, jotka ovat tulleet kaupungin omistukseen maanhankinnan yhteydessä. Kaupungin palvelurakennuksia purkujen joukossa oli vain palanut leikkipuistorakennus, huonokuntoiset parakkikoulurakennus, pieni päiväkotirakennus sekä koulun sivurakennus. Ko. tilat on korvattu pääosin tehostamalla tilankäyttöä peruskorjausten yhteydessä. Leikkipuistorakennuksen tilalle rakennetaan uudisrakennus. Myös

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

näiden purkujen vaikutus korjausvelan määrään on merkittävä, mutta vaikutukset kunnossapitokorjauksiin ja ylläpitoresursseihin vähäisemmät kuin myydyillä kohteilla.

Vastauksessa annettujen tietojen vertailu vuoden 2015 tietoihin:

Verrattaessa vuosina 2016 ja 2017 tehtyjä purkuja ja myyntejä vuosien 2012-2015 tietoihin havaitaan, että purkujen määrä nelinkertaistui 24:ään vuonna 2016 ja oli myös vuonna 2017 aikaisempia vuosia suuremmalla tasolla. Myös myyntikohteiden lukumäärä on kasvanut, ja erityisesti ovat kasvaneet niistä saatavat tulot. Annettujen tietojen perusteella purkujen ja myyntien korjausvelkaa vähentävä vaikutus on vuonna 2016 ja vuonna 2017 20.11.2017 mennessä ollut yhteensä 124,4 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Salkutuksessa luovu-kohteiksi luokitelluista kohteista on pystytty luopumaan aiempia vuosia tehokkaammin, joten suosituksen mukaisesti on toimittu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteillä on ollut korjausvelkaa pienentävä vaikutus. Korjausvelan kehitystä kokonaisuutena ei tässä seurannassa kuitenkaan tarkasteltu.

Johtopäätökset: Toimitilojen korjausvelan hallinta

Kolmesta annetusta suosituksesta kaksi on toteutunut hyvin, yksi osittain. Rakennusten kuluminen on pystytty huomioimaan korjausrakentamisen määrärahoissa aiempaa paremmin. Korjausvelan kasvua on pystytty hillitsemään myös myymällä ja purkalla aiempia vuosia enemmän toimitiloja. Sisäisen vuokrauksen periaatteiden mukaisesti ei vielä kaikilta osin toimita, mutta tilanne on kehittyneet parempaan suuntaan.

2.6.2. Att:n ja Hekan toiminnan mittaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Asuntotuotantotoimiston tulee seurata kattavammin toimintansa tuloksellisuutta ja harkita, ovatko nykyiset käytettävissä olevat mittarit riittäviä tuloksellisuuden mittaamiseksi.

Asuntotuotantotoimikunnan lausunto 4.5.2016

Asuntotuotantotoimikunta toteaa, että henkilöstön työhyvinvointiin liittyville kyselyille (mittareille) ei ole asetettu tavoitetta. Asuntotuotantotoimisto aloitti syksyllä 2015 käytännön, jolla kartoitettiin toimiston sisäistä tyytyväisyyttä toimiston tukipalveluiden toimintaan. Palautemenettelyä on tarkoitus kehittää edelleen siten, että toiminnassa kannustetaan tiedonjakoon ja yhteistoiminnan kehittämiseen. Työhyvinvointiin liittyviä asioita mitataan kuten nykyäänkin, mutta tulevaisuudessa tuloksille asetetaan tavoitteet.

Asuntotuotantotoimiston selvitys 4.12.2017

Asuntotuotantotoimiston selvityksen mukaan peruskorjaustiimissä seurataan mm. hankkeen läpimenoaikaa, hankkeiden taloudellista kannattavuutta, korjausastetta, määrää ja arvoa, hankkeen laatutavoitteiden toteutumista, henkilöresurssien tarvetta ja käyttöä, työhyvinvointia (Kunta10) ja sairauspoissaoloja sekä asiakastytyväisyyttä.

Vuonna 2017 tehdyn organisaatiomuutoksen myötä prosessit, mittarit ja tavoitteet tullaan ottamaan uudelleen tarkastelun kohteeksi joulukuussa 2017.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

- ☺ Suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on asuntotuotantotoimiston selvityksen mukaan jo ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

- ☹ Vaikutuksia ei vielä ole havaittavissa, koska mittareiden, tavoitteiden ja prosessien uudelleen tarkastelutyö on vielä kesken.

Johtopäätökset: Att:n toiminnan mittaaminen

Asuntotuotantotoimisto on selvityksensä mukaan ryhtynyt toimenpiteisiin mittareiden, tavoitteiden ja prosessien uudistamisessa. Asuntotuotantotoimisto ei ole asettanut kaikille mittareille tavoitteita, mutta tulevaisuudessa tavoitteet tullaan asettamaan. Asuntotuotantotoimisto on parhaillaan uudistamassa mittareitaan, tavoitteitaan ja prosessejaan, mutta muutostyö on vielä kesken.

2.7. Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta

Taulukoissa 2 ja 3 esitetään yhteenveto arvioinnin tuloksista. Taulukoissa arviointikriteerien toteutumista on kuvattu seuraavalla asteikolla.

	Toimenpiteet	Vaikutukset
☺ Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
☹ Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
☹ Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

Taulukossa 2 on kuvattu arvioinnin tulokset kriteereittäin. Taulukossa on kuvattu toimenpiteisiin ryhtymisen ja toimenpiteiden vaikutusten osalta, kuinka monen suosituksen kohdalla kyseisen kriteerin arvioitiin toteutuneen.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 2 Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta toimenpiteisiin ryhtymisen ja toimenpiteiden vaikutusten osalta (N=24 suositusta).

Toimenpiteiden arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteisiin ryhtyminen	Vaikutusten arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteiden vaikutukset
😊 Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty	14 suositusta (58 %)	😊 Vaikutukset ovat olleet myönteisiä	9 suositusta (38 %)
😐 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	7 suositusta (29 %)	😐 Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.	9 suositusta (38 %)
😞 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	3 suositusta (13 %)	😞 Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	3 suositusta (13 %)
⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista arvioimista.	0 suositusta (0 %)	⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.	3 suositusta (13 %)

Taulukosta 2 nähdään, että toimenpiteisiin on ryhdytty hyvinkin kattavasti: vain kolmen suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ollut ryhdytty lainkaan. Suosituksista 88 prosenttia oli sellaisia, että hallintokunnat olivat ryhtyneet toimenpiteisiin vähintäänkin osittain. Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin osoittamaan 38 prosentissa suosituksissa. Yhtä monen suosituksen osalta oli tilanne se, että vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa. Kolmen suosituksen osalta vaikutukset olisivat ajallisesti olleet havaittavissa, mutta vaikutusten arvioinnissa tarvittavaa aineistoa ei ollut olemassa. Kolmen suosituksen osalta vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty. Kun otetaan huomioon ne 21 suositusta, joiden osalta toimenpiteisiin oli ryhdytty, myönteisiä vaikutuksia oli 43 prosentin osalta. Kielteisiä vaikutuksia ei ole havaittu.

Taulukko 3 tarkentaa yleiskuvaa arviointiaiheittain. Kutakin suositusta vastaavat luvuissa 2.1-2.6 esitetyt arviot. Arviointiaiheittain laskettu keskiarvo sekä keskiarvo yhteensä¹ on laskettu pisteyttämällä hymynaamat seuraavasti: 😊=5, 😐=3, ja 😞=1.

Taulukosta 3 nähdään, että kaikista aiheista laskettu kokonaiskeskiarvo toimenpiteisiin ryhtymisen osalta oli 3,9. Vaikutusten osalta keskiarvo oli vähän alhaisempi 3,6. Keskiarvoihin ei vaikuta se, jos vaikutuksia ei ole voitu arvioida.

¹ Keskiarvo yhteensä on laskettu suosituksista, ei arviointiaiheiden keskiarvoista.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 3 Yhteenvedo suosittelujen vaikuttavuudesta arviointiaiheittain

Arviointiaihe ja esitetyt suositukset	Toimenpiteet	Vaikutukset
Kaupunkitasoiset arvioinnit		
Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi	1	1
• kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.		
Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi/dokumentoinnin puutteet	3	5
• tukkutorin, hankintakeskuksen, ympäristökeskuksen, kaupunginorkesterin, Työterveys-liikelaitoksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkossa toimittaa Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.		
• kaupunginkanslian, rakennusviraston, Staran, pelastuslaitoksen, sosiaali- ja terveysviraston ja liikuntaviraston tulee jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että kaikkien sitovien tavoitteiden osalta toimitetaan Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella toteutuminen voidaan varmentaa.		
Tytär yhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	5	5
• kaupunginkanslian tulee kehittää tilinpäätösraportointia siten, että myös tytäryhteisöjen osalta sitovien tavoitteiden toteutumattomat sisältyvät lyhyen perustelun sille, millä perusteella tavoite toteutui.		
Kaupungin talouden arviointi	5	3
• kaupunginkanslian tulee selvittää rakennuttajaresurssien riittävyys suhteessa käytettävissä oleviin investointimäärärahoihin.		
Harmaan talouden torjunta	3	2,3
• kaupunginhallituksen tulee edelleen pyrkiä vaikuttamaan siihen, että julkisia hankintoja tekeville viranomaisille säädettäisiin tiedonsaantioikeus palveluja tarjoavien organisaatioiden julkisten velvoitteiden ja maksujen hoitamiseen liittyviin tietoihin.		
• kaupunginkanslian tulee yhteistyössä hallintokuntien kanssa päivittää harmaan talouden torjuntaohje vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja toimialojen erityispiirteitä.		
• rakennusviraston, Staran, HKL:n, liikuntaviraston ja pelastuslaitoksen tulee asettaa hankintasopimuksissa urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi.		
Kaupunkikonsernin arvioinnit		
Konsernin tytäryhteisöihin liittyvien strategian toimenpiteiden toteutuminen	3	3
• kaupunginkanslian tulee talousarvioehdotusta laatiessaan kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, että sitovat tavoitteet ohjaisivat tytäryhteisöjä toteuttamaan kaupungin strategiaohjelman sisällöllisiä, palvelujen tuottamiseen liittyviä tavoitteita.		
• kaupunginkanslian tulee tarkastella, erityisesti kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialan yhtiöiden osalta, tytäryhtiöiden fuusioimisen mahdollisuuksia sekä yhdistämisen hyötyjä ja haittoja.		

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimialarajat ylittävät arvioinnit		
Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen	5	4
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunkisuunnitteluvirastolle ja rakennusvirastolle tulee asettaa yhteiset mittarit ja tavoitteet pyöräilyinfran toteuttamiseen ja vaikutusten seuraamiseen. 		
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee kohdentaa pyöräilyn edistämisen määrärahat ensisijaisesti baanaverkon ja pyöräilyn muiden pääväylien rakentamiseen. 		
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee toteuttaa pyöräpysäköinnin investointiohjelman mukaiset suunnitelmat. 		
Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen	3	2
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginkanslian tulee ohjeistaa hallintokunnat laatimaan erilaisiin häiriötilanteisiin varautumisensa tasosta niin sanottu kypsyysanalyysi sekä arvioimaan varautumistoimintansa kustannustehokkuus. 		
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginkanslian tulee yhdessä virastojen ja liikelaitosten kanssa järjestää harjoitus ICT-toimintojen häiriötilanteista. 		
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginkanslian tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jotta tietojärjestelmien ylläpidon roolit ja vastuut häiriötilanteissa dokumentoidaan kirjallisesti. 		
Kaupunginjohtajan toimialan arvioinnit		
Innovaatorahaston tuloksellisuus	5	5
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginhallituksen tulee edellyttää innovaatorahaston avustuspäätöksissä, että avustuksia saaneiden hankkeiden loppuraporteissa arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta suhteessa saatuun avustukseen. 		
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginhallituksen tulee myöntää avustuksia vain sellaisille hankkeille, jotka luovat tulevaisuuden elinkeino- ja osaamisperustaa rahaston sääntöjen mukaisesti. 		
Rakennus- ja ympäristötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit		
Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen	5	4
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee yhteistyössä ja mahdollisimman samanaikaisella suunnittelulla varmistaa, etteivät laadittavat liikennesuunnitelmat aiheuta muutoksia katusuunnitelmiin. 		
<ul style="list-style-type: none"> • rakennusviraston tulee harkita, onko myös katusuunnitelmissa mahdollista tehdä niiden toteuttamiskustannuksia järkevästi alentavia ratkaisuja. 		
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit		
Toimitilojen korjausvelan hallinta	4,3	4,3
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginkanslian tulee ottaa rakennusten kulumisen huomioon valmistellessaan talousarvion investointiosaa ja siihen sisältyvien korjausinvestointien tasoa. 		
<ul style="list-style-type: none"> • kaupunginkanslian ja tilakeskuksen tulee määrittellä sisäisten vuokrien taso tilahankkeiden käsittelyohjeissa päätettyjen sisäisen vuokrauksen periaatteiden mukaisesti. 		
<ul style="list-style-type: none"> • tilakeskuksen tulee käyttää tilojen salkutusta entistä aktiivisemmin yhtenä korjausvelan hallinnan välineenä. 		
Att:n ja Hekan toiminnan mittaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa	5	3
<ul style="list-style-type: none"> • asuntotuotantotoimiston tulee seurata kattavammin toimintansa tuloksellisuutta ja harkita, ovatko nykyiset käytävissä olevat mittarit riittäviä tuloksellisuuden mittaamiseksi. 		
Tulos yhteensä	3,9	3,6

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Useamman kuin yhden suosituksen sisältäneistä arviointiaiheista innovaatorahaston tuloksellisuus, pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen, katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen ja toimitilojen korjausvelan hallinta saivat parhaimmat arviot, kun tarkastellaan yhtäaikaa toimenpiteisiin ryhtymistä ja niiden vaikutuksia.

Heikoimmin ovat toteutuneet harmaan talouden torjuntaa ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumista koskevat suositukset. Niissä keskiarvoa heikensi kummassakin yhden suosituksen toteutumattomuus. Harmaan talouden torjunnan osalta ehdotuksia tiedonsaantioikeuteen liittyvistä lakimuutoksista vastaaville ministeriöille tai muille asiaan liittyville tahoille ei ole tehty. Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen osalta tarkastuslautakunta suositteli, että kaupunginkanslian tulee yhdessä virastojen ja liikelaitosten kanssa järjestää harjoitus ICT-toimintojen häiriötilanteista. Harjoitus siirtyi pidettäväksi vuonna 2018 organisaatiomuutoksen vuoksi.

Yhden suosituksen sisältäneistä aiheista parhaiten toteutui tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista koskenut suositus, ja heikoiten tarkastuslautakunnan suositusten vaikuttavuuden arviointia koskenut suositus. Kaupunginkanslia ei ole pitänyt tarkoituksenmukaisena varmistaa, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin jokaisen suosituksen johdosta. Tähän vaikutti myös se, että viime vuosina tarkastuslautakunnan suosituksia on tarkastuslautakunnan oman seurannan perusteella noudatettu aiempaa tarkemmin.

3. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa käsiteltiin 12 arviointiaihetta, jotka kuuluivat silloisen 1. jaoston, nykyisen 1. toimikunnan toimialaan. Niihin liittyen arviointikertomuksessa oli esitetty 24 suositusta, joiden vaikuttavuutta arvioitiin.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut. Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että suositukset ovat johtaneet toimenpiteisiin 88 prosentin kattavuudella, ja tehtyjen toimenpiteiden osalta myönteisiä vaikutuksia pystyttiin havaitsemaan 43 prosentin osalta. On melko yleistä, että vaikutukset eivät ole vielä ehtineet realisoitua, tai vaikutusten osoittaminen vaatisi aineistoa, jota ei ole saatavilla. Vain kolmen suosituksen osalta suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ollut ryhdytty lainkaan.

4. TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT

Tarkastuslautakunnan 1. toimikunta hyväksyy muistion ja esittää, että aiheesta laaditaan arviointikertomuksen tekstiluonnos.

Arviointia koskevia lisätietoja antaa johtava tuloksellisuustarkastaja Minna Tiili, puh. 09 310 36545

Minna Tiili

Jakelu Tarkastuslautakunnan 1. toimikunta

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Lähteet

Tietopyyntöihin vastaajat aiheittain:

Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi

- kansliapäällikkö ja erityissuunnittelija, kaupunginkanslia 24.11.2017

Kaupungin talouden arviointi

- talous- ja suunnitteluosasto, kaupunginkanslia 20.12.2017

Harmaan talouden torjunta

- hallintojohtaja, HKL 10.11.2017
- tekninen päällikkö, pelastuslaitos 15.11.2017
- hallintolakimies, rakentamispalveluliikelaitos (Stara) 20.11.2017
- rakennuttamispäällikkö, yksikön päällikkö, rakennuttaminen -palvelu, kaupunkiympäristön toimiala 22.11.2017
- hankintojohtaja, talous- ja suunnitteluosasto, kaupunginkanslia 23.11.2017
- lakimies, tilapalvelupäällikkö, liikuntatoimi, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 24.11.2017

Konsernin tytäryhteisöihin liittyvien strategian toimenpiteiden toteuttaminen

- konserniohjauksen päällikkö, kaupunginkanslia 10.11.2017

Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen

- liikenneinsinööri, kaupunkiympäristön toimiala, maankäyttö ja kaupunkirakenne, katu- ja liikennesuunnittelu 24.11.2017

Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen

- vs. tietotekniikkapäällikkö, tietoturva-asiantuntija ja valmiuspäällikkö, kaupunginkanslia 24.11.2017

Innovaatorahaston tuloksellisuus

- strategiapäällikkö ja suunnitteluinsinööri, kaupunginkanslia 29.11.2017

Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen

- toiminnanohjausyksikön päällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, maankäyttö ja kaupunkirakenne, liikenne- ja katusuunnittelu- ja palvelu 23.11.2017

Toimitilojen korjausvelan hallinta

- talous- ja suunnitteluosasto, kaupunginkanslia 20.12.2017
- rakennetun omaisuuden hallintapäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, rakennukset ja yleiset alueet, rakennetun omaisuuden hallinta 24.11.2017
- tilapalvelupäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, rakennukset ja yleiset alueet, tilapalvelut 23.11.2017

Att:n ja Hekan toiminnan mittaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa

- asuntotuotantopäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, rakennukset ja yleiset alueet, asuntotuotanto 4.12.2017.

ARVIINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Liitteet

Liite 1 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe		
Vuoden 2015 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi		
Suunnitelman laatija Minna Tiili		Pvm 12.5.2017
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 1. toimikunta		
Aloittamisaika syyskuu 2017	Valmistumisaika tammikuu 2018	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Minna Tiili sekä Harri Hynninen, Petri Jäske, Liisa Kähkönen, Tarja Palomäki ja Jari J. Ritari
Arviointiaiheen tausta		
<p>Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että "tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä." Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.</p> <p>Tarkastuslautakunta on hallinnon ja talouden tarkastussäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään havainnoista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on arviointikertomuksesta 2004 lähtien, merkittyään arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta.</p> <p>Suosituksen vaikuttavuutta arvioidaan kahden vuoden viiveellä, jotta keskushallinnolla ja hallintokunnilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta. Vuoteen 2013 asti arviointi kohdistettiin merkittävimpiin suosituksiin, mutta vuodesta 2014 lähtien on arvioitu kaikkien suositusten toteuttamista ja vaikutuksia.</p> <p>Vuonna 2017 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2015 asetettujen suositusten vaikuttavuutta. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 20 aihetta. Kummassakin jaostossa käsiteltiin yhdeksää aihetta, ja talouden arviointia sekä tavoitteiden toteutumista suoraan tarkastuslautakunnassa. Yksi aihe, eli tuloksellisuuden mittaaminen oli arviointikertomuksessa yhteinen 1 jaoston aiheen kanssa ja sen arviointi tehdään osana 2. jaoston/toimikunnan arviointia. Arvioitavia suosituksia on 24.</p> <p>Arviointiaiheet ja niistä annetut suositukset olivat tarkastuslautakunnan yhteisten ja 1. jaostossa käsiteltyjen aiheiden osalta:</p> <p>Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee</p>		

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arviointi

- Dokumentoinnin puutteet

tukkutorin, hankintakeskuksen, ympäristökeskuksen, kaupunginorkesterin, Työterveys-liikelaitoksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkossa

- toimittaa Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.

kaupunginkanslian, rakennusviraston, Staran, pelastuslaitoksen, sosiaali- ja terveysviraston ja liikuntaviraston tulee jatkossa

- kiinnittää huomiota siihen, että kaikkien sitovien tavoitteiden osalta toimitetaan Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella toteutuminen voidaan varmentaa.

- Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

kaupunginkanslian tulee

- kehittää tilinpäätösraportointia siten, että myös tytäryhteisöjen osalta sitovien tavoitteiden toteutumatiiedot sisältävät lyhyen perustelun sille, millä perusteella tavoite toteutui.

Kaupungin talouden arviointi

kaupunginkanslian tulee

- selvittää rakennuttajaresurssien riittävyys suhteessa käytettävissä oleviin investointimäärärahoihin.

Harmaan talouden torjunta

kaupunginhallituksen tulee

- edelleen pyrkiä vaikuttamaan siihen, että julkisia hankintoja tekeville viranomaisille säädettäisiin tiedonsaantioikeus palveluja tarjoavien organisaatioiden julkisten velvoitteiden ja maksujen hoitamiseen liittyviin tietoihin.

kaupunginkanslian tulee

- yhteistyössä hallintokuntien kanssa päivittää harmaan talouden torjuntaohje vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja toimialojen erityispiirteitä.

rakennusviraston, Staran, HKL:n, liikuntaviraston ja pelastuslaitoksen tulee

- asettaa hankintasopimuksissa urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi.

Konsernin tytäryhteisöihin liittyvien strategian toimenpiteiden toteutuminen

kaupunginkanslian tulee

- talousarvioehdotusta laatiessaan kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, että sitovat tavoitteet ohjaisivat tytäryhteisöjä toteuttamaan kaupungin strategiaohjelman sisällöllisiä, palvelujen tuottamiseen liittyviä tavoitteita.

- tarkastella, erityisesti kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialan yhtiöiden osalta, tytäryhtiöiden fuusioimisen mahdollisuuksia sekä yhdistämisen hyötyjä ja haittoja.

Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen

kaupunkisuunnitteluvirastolle ja rakennusvirastolle tulee

- asettaa yhteiset mittarit ja tavoitteet pyöräilyinfran toteuttamiseen ja vaikutusten seuraamiseen.

kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee

- kohdentaa pyöräilyn edistämisen määrärahat ensisijaisesti baanaverkon ja pyöräilyn muiden pääväylien rakentamiseen.

- toteuttaa pyöräpysäköinnin investointiohjelman mukaiset suunnitelmat.

Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen

kaupunginkanslian tulee

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- ohjeistaa hallintokunnat laatimaan erilaisiin häiriötilanteisiin varautumisensa tasosta niin sanottu kypsyysanalyysi sekä arvioimaan varautumistoimintansa kustannustehokkuus.
- yhdessä virastojen ja liikelaitosten kanssa järjestää harjoitus ICT-toimintojen häiriötilanteista.
- ryhtyä toimenpiteisiin, jotta tietojärjestelmien ylläpidon roolit ja vastuut häiriötilanteissa dokumentoidaan kirjallisesti.

Innovaatorahaston tuloksellisuus

kaupunginhallituksen tulee

- edellyttää innovaatorahaston avustuspäätöksissä, että avustuksia saaneiden hankkeiden loppuraporteissa arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta suhteessa saatuun avustukseen.
- myöntää avustuksia vain sellaisille hankkeille, jotka luovat tulevaisuuden elinkeino- ja osaamisperustaa rahaston sääntöjen mukaisesti.

Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen

kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee

- yhteistyössä ja mahdollisimman samanaikaisella suunnittelulla varmistaa, etteivät laadittavat liikennesuunnitelmat aiheuta muutoksia katusuunnitelmiin.

rakennusviraston tulee

- harkita, onko myös katusuunnitelmissa mahdollista tehdä niiden toteuttamiskustannuksia järkevästi alentavia ratkaisuja.

Toimitilojen korjausvelan hallinta

kaupunginkanslian tulee

- ottaa rakennusten kulumisen huomioon valmistellessaan talousarvion investointiosaa ja siihen sisältyvien korjausinvestointien tasoa.

kaupunginkanslian ja tilakeskuksen tulee

- määritellä sisäisten vuokrien taso tilahankkeiden käsittelyohjeissa päätettyjen sisäisen vuokrauksen periaatteiden mukaisesti.

tilakeskuksen tulee

- käyttää tilojen salkutusta entistä aktiivisemmin yhtenä korjausvelan hallinnan välineenä.

Att:n ja Hekan toiminnan mittaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa

asuntotuotantotoimiston tulee

- seurata kattavammin toimintansa tuloksellisuutta ja harkita, ovatko nykyiset käytettävissä olevat mittarit riittäviä tuloksellisuuden mittaamiseksi.

Tuloksellisuusnäkökulmat

Arviointi käsittelee annettujen suositusten vaikuttavuutta, mutta ei muita ulottuvuuksia.

Arviointi koko kunnan toiminnan laajuudessa

Arviointi kattaa sen kunnan toiminnan, jota suositukset käsittelevät.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Arviointi on nimenomaan suositusten 2015 jälkiseurantaa.

Arviointikysymykset ja aineisto

Arvioinnin pääkysymyksenä on, *mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut.*

Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisesti toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet?

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2018

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen
vuodelta 2017 (Julkl. 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Mikäli kaikkien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, pyydetään tarkempi selvitys siitä, miksi toimiin ei ole ryhdytty. Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan kolmiportaisella asteikolla.

	Toimenpiteet	Vaikutukset
😊 Toteutuu täysin	Kaikkiin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
😐 Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
😞 Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

Aiempien vuosien arvioinneissa ei ole tullut esiin, että suosituksilla olisi ollut negatiivisia vaikutuksia. Mikäli näin tapahtuu, se huomioidaan erikseen.

Arviointi suoritetaan perehtymällä kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2017 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2017 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Lisäksi tehdään kysely asianomaisen viraston johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus.

Rajaukset

Suosituksen vaikuttavuutta arvioidaan kaikkien vuoden 2015 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta siten, että 1. toimikunta käsittelee 1. jaoston aiheet ja 2. toimikunta 2. jaoston aiheet. Tarkastuslautakunnassa käsitellyt aiheet, eli talouden arviointi ja tavoitteiden toteutumien käsitellään 1. toimikunnan muistiossa.